

використання ефективної економічної політики забезпечуючи необхідні темпи розвитку підприємств, організацій, підприємців і зростання добробуту кожного громадянина країни.

УДК 658.114.2

І.В. Калінько, канд. техн. наук, доц. (ПВНЗ «Фінансово-правовий коледж», Київ)

В.В. Холошня, здоб. вищ. осв. (ПВНЗ «Фінансово-правовий коледж», Київ)

ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ

Державно-приватне партнерство являє собою рівноправне та взаємовигідне співробітництво між державою, територіальними громадами (в особі відповідних органів державної влади чи місцевого самоврядування) та приватними інвесторами у межах реалізації проектів, спрямованих на вирішення важливих для території соціально-економічних проблем. Зростання зацікавленості держави у розвитку ДПП пов'язане з його перевагами щодо залучення ресурсів (у першу чергу фінансових та інвестиційних). Поява приватного інвестора забезпечує більш ефективне використання фінансового ресурсу на стадії реалізації проекту та здатна підвищити дохідність об'єктів у ході їх подальшої експлуатації [1].

Одним з сучасних і поширених у світі механізмів розвитку інфраструктури національної економіки, підвищення стандартів життя населення за рахунок більш якісних суспільних послуг, поліпшення бізнес-клімату та інвестиційного середовища, визначених в якості пріоритетних завдань соціально-економічного розвитку України Програмою економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» і Державною програмою активізації розвитку економіки на 2013-2014 роки, виступає державно-приватне партнерство (ДПП).

Фахівці виділяють декілька етапів розвитку проектного фінансування, які стали основою державно-приватного партнерства:

1) Механізми фінансування проектів видобутку корисних копалин (нафта, газ, вугілля тощо) вперше були застосовані в Техасі у 30-х роках ХХ ст. у нафтодобуванні, а також під час підготовки проектів

розробки нафтових покладів в Північному морі в 70-х роках ХХ ст. та проєктах, пов'язаних з видобутком газу та інших корисних копалин в Австралії й деяких інших країнах.

2) Фінансування незалежних енергетичних проєктів у секторі енергопостачання, вперше застосоване в США в 1978 р., сприяло розвитку комбінованих (спільних) підприємств, відомих сьогодні як спільна діяльність.

3) Фінансування громадської інфраструктури (дороги, транспорт, громадські будівлі) розвинулось у Великобританії завдяки Закону про приватне фінансування Private Finance Initiative (PFI) на початку 90-х років ХХ ст., і зараз такі проєкти відомі як класичні проєкти державно-приватного партнерства [2].

Відповідно до Закону «Про державно-приватне партнерство» під державно-приватним партнерством розуміється співробітництво між державою України, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами в особі відповідних органів державної влади та органів місцевого самоврядування (державними партнерами) та юридичними особами, крім державних та комунальних підприємств, або фізичними особами – підприємцями (приватними партнерами), що здійснюється на основі договору в порядку, встановленому цим Законом та іншими законодавчими актами.

Як бачимо, на стороні державного партнера виступають органи державної влади та органи місцевого самоврядування. На стороні приватного партнера виступають юридичні та фізичні особи, а також можуть виступати декілька осіб, які несуть солідарну відповідальність за зобов'язаннями.

До ознак ДПП відповідно до Закону належать:

1. Забезпечення вищих техніко-економічних показників ефективності діяльності, ніж у разі здійснення такої діяльності державним партнером без залучення приватного партнера;

2. Довготривалість відносин (від 5 до 50 років);

3. Передача приватному партнеру частини ризиків у процесі здійснення державно-приватного партнерства;

4. Внесення приватним партнером інвестицій в об'єкти партнерства із джерел, не заборонених законодавством.

До визначальних ознак ДПП прийнято відносити виключно конкурентний спосіб вибору приватного партнера. Більше того, успіх реалізації проєкту у формі державно-приватного партнерства напряму залежить від прозорості проведеного конкурсу, оскільки тільки такий спосіб забезпечує вибір найбільш економічно-вигідного проєкту та надійного партнера.

На жаль, українське законодавство не передбачає подібних суттєвих ознак та дозволяє реалізацію проекту на умовах ДПП навіть за умови, якщо конкурс фактично не відбувається, а заявку на участь подає лише один учасник. Хоча до основних принципів здійснення державно-приватного партнерства належать:

- 1) рівність перед законом державного та приватного партнера;
- 2) заборона будь-якої дискримінації прав державних чи приватних партнерів;
- 3) узгодження інтересів державних та приватних партнерів з метою отримання взаємної вигоди;
- 4) незмінність протягом усього строку дії договору, укладеного в рамках державно-приватного партнерства, цільового призначення та форми власності об'єктів, що перебувають у державній або комунальній власності, переданих приватному партнеру;
- 5) знання державними та приватними партнерами прав та обов'язків, передбачених законодавством України та визначених умовами договору укладеного в рамках державно-приватного партнерства;
- 6) справедливий розподіл між державним та приватним партнерами ризиків, пов'язаних з виконанням договорів, укладених у рамках державно-приватного партнерства.

Законом передбачено, що державно-приватне партнерство здійснюється на основі договору. В рамках державно-приватного партнерства можуть укладатись договори про концесію, спільну діяльність, розподіл продукції, інші договори. Істотні умови договорів, що укладаються в рамках здійснення державно-приватного партнерства, мають відповідати вимогам, встановленим законами України.

Для розвитку державно-приватного партнерства в Україні необхідно: закріплення принципів ДПП у державних і регіональних стратегіях соціально-економічного розвитку держави та регіонів; створення сприятливого інституційного середовища ДПП; розробка і удосконалення його нормативно-правової бази; забезпечення державної підтримки і гарантій держави партнерам з приватного сектору; створення державного органу з питань ДПП, а також інститутів громадянського суспільства, необхідних для його діяльності: об'єднань, асоціацій, союзів, експертних і консультативних комітетів; запровадження публічного контролю за виконанням договірних зобов'язань всіма учасниками-партнерами.

Інформаційні джерела:

1. Нейкова І. С. Державно-приватне партнерство як складова інвестиційного механізму інноваційного розвитку / І. С. Нейкова //

Наук. вісн. Нац. ун-ту ДПС України (економіка, право). –2010. – № 1(48). – С. 152-160.

2. Павлюк К. В. Сутність і роль державно-приватного партнерства в соціально-економічному розвитку держави / К.В. Павлюк, С. М. Павлюк // Наукові праці КНТУ. Економічні науки. – 2010. – № 17. –Режим доступу : <http://www.nbuiv.gov.ua/>

УДК 336:02

Г.В. Капленко, канд. екон. наук, доц. (*ЛНУ ім. І. Франка, Львів*)

Н.С. Біглян, магістрант (*ЛНУ ім. І. Франка, Львів*)

ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Ідея сталого розвитку з'явилася в той момент, коли було визначено ряд проблем сучасного світу. Вони були пов'язані з швидкими темпами зростання населення, безконтрольним використанням природних ресурсів, зростаючою деградацією навколишнього середовища, збільшенням споживання та з поглибленням диспропорції між високорозвинутими країнами і країнами, що розвиваються, у питанні якості життя їх населення. Концепт сталого розвитку формувався суспільством поступово. Більше того, є всі підстави охарактеризувати його як нову соціально-економічну парадигму. Термін сталий розвиток, як добре відомо, введений у широкий вжиток Міжнародною комісією з навколишнього середовища і розвитку (Комісія Брунтланд) у 1987 р. Під сталим розуміють такий розвиток, який задовольняє потреби нинішнього часу, але не ставить під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти власні потреби. Концепт сталого розвитку ввібрав у себе позитивні ознаки всіх попередніх концепцій і має три основні центри спрямування цілей – Природа, Суспільство і Виробництво.

Питання сталого розвитку є доволі актуальними для сучасної України. Неузгодженість темпів економічного зростання і вимог екологічної безпеки, домінування природомістких (ресурсомістких) галузей із високою часткою ресурсо- та енергомістких застарілих технологій, сировинна орієнтація експорту, мілітаризація виробництва, відсутність культури корпоративної та споживання тощо призвели до формування техногенного типу економічного розвитку. Як наслідок,